

Любарський В.С., здобувач вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТРАНСПАРЕНТНОСТІ

Еволюція використання та значення терміна «транспарентність» пов'язана з наднаціональними організаціями та неурядовими організаціями. Існує багато побутових значень транспарентності, які пов'язані зі словами «очевидний» або «зрозумілий». Його присутність в організаційних документах починається в 1990-х роках, коли було створено Європейський Союз, Світову організацію торгівлі, регламентовано діяльність інших європейських інституцій і неурядових організацій. Водночас поштовхом до становлення сучасного розуміння транспарентності для академічної спільноти та громадськості стало створення організації «Transparency International» та подальша діяльність цієї організації [1, с. 295].

Етимологія поняття «транспарентність» бере свій початок від латинських «trans» – прозорий, наскрізь і «pareo» – бути очевидним. Транспарентність суспільства є сучасною ознакою діяльності всіх органів влади, визначає рівень демократичності відносин між владою та громадянським суспільством, що відповідає ідеї побудови правової держави, проголошеній у Конституція України. З одного боку, такі європейські принципи захищають інтереси держави, зменшують масштаби корупції та зловживань у її владних структурах, а з іншого боку сприяють захисту прав особи, оскільки вимагають інформації про діяльність органів влади та причини прийнятих рішень. Одним із основних принципів політичної діяльності як держави, так і суспільства є гласність, сутність якої полягає у відкритості політичної чи публічної (громадської) діяльності до доцільного використання особистістю політичної влади для задоволення інтересів суспільства. З цього також випливає, що транспарентність виявляється у гласності, відкритості та підзвітності та є одним із основних принципів діяльності будь-якого апарату управління незалежно від його територіальної приналежності [2].

Транспарентність слід розглядати як конституційно-правовий принцип організації та функціонування як системи публічної влади, так і окремого органу. Його зміст полягає в тому, що органи публічної адміністрації в різних формах надають громадянам максимально повну інформацію про свою діяльність та регулярно консультуються з

громадянами та інститутами громадянського суспільства в процесі розробки та прийняття офіційних рішень. Реалізація цього принципу сприяє підвищенню обізнаності громадян, формуванню громадської думки та посиленню ролі інститутів громадянського суспільства. Транспарентність передбачає зв'язок із публічним управлінням, що передбачає побудову взаємин між громадянами та державною владою, а також включає збір і обробку інформаційних ресурсів про діяльність органів публічних структур. Ця система охоплює дві основні підсистеми:

1) державна політика, спрямована на збір і обробку інформації щодо громадської думки та інтересів, облік отриманих даних при розробці та прийнятті управлінських рішень;

2) громадянський вплив на процес прийняття управлінських рішень із соціально значущих питань [3, с. 47].

До ознак транспарентності відносять:

– пріоритет транспарентності над закритістю: так як пріоритет є переважним значенням чогось або провідним напрямом чого-небудь, що вимагає першочергової уваги, транспарентність є більш пріоритетною у функціонуванні органів влади, а ця першість є однією із основних її ознак;

– невід'ємний взаємозв'язок транспарентності і верховенства права. Верховенство права означає панування права в суспільстві, а транспарентність – принцип діяльності влади, що базується на її відкритості, прозорості, доступності, підзвітності, публічності, гласності, доступі до публічної інформації та участі громади в управлінні державними справами. Очевидним є той факт, що принцип транспарентності і його основні органічні елементи не можуть суперечити встановленому правом суспільному ладу, що панує у конкретному суспільстві;

– повнота інформації;

– своєчасність отримання інформації;

– реальна можливість громадян вплинути на те чи інше управлінське рішення;

– цілісність інформації [4, с. 160].

Отже, становлення громадянського суспільства передбачає транспарентність органів влади. Однією з важливих вимог демократичного суспільства є розбудова інституцій і механізмів, які забезпечували б відкритий діалог між органами публічної адміністрації та громадянами. Транспарентність є ефективним засобом мінімізації ризиків у процесі прийняття управлінських рішень, координації громадськості у сфері вирішення суспільних проблем. Транспарентність слід характеризувати як стан, за якого дотримано засади відкритості, гласності, прозорості та повного інформаційного забезпечення діяльності органів публічної влади.

Література

1. Ball C. What is transparency? *Public Integrity*, Fall. 2009, Vol. 11, no. 4. Pp. 293–307.
2. Адашис Л.І., Чмелюк А.О. Принцип транспарентності у діяльності органів місцевого самоврядування. Правовий розвиток суспільства і держави: традиції та новації: юрид. наук.-практ. Інтернет конф. (7 груд. 2017 р.). URL: https://www.legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1728%3A081217-07&catid=198%3A2-122017&Itemid=245&lang=en
3. Єсімов С.С., Бондаренко В.А. Транспарентність як принцип діяльності органів публічного управління в умовах використання інформаційних технологій. *Соціально-правові студії*. 2018. Вип. 1. С. 42-49.
4. Наливайко Л.Р., Романов М.Ю. Поняття, ознаки та значення транспарентності в контексті євроінтеграції. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 4/1. С. 158-163.

УДК 342(043.2)

Матієва Я.С., здобувачка вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРЕЦЕДЕНТНЕ ПРАВО ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ ТА ІНСТИТУЦІЙНА РОЗБУДОВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Найбільшою зміною в епоху нового економічного конституціоналізму стало тлумачення конституції через повсюдність фінансизму. З точки зору законодавства ЄС, це явище було трансформацією основних правил її економічної конституції, що відображає прийняття фінансової допомоги державам-членам євросони та заміну ринкової дисципліни національної економіки бюрократичною [1]. З точки зору внутрішніх конституційних порядків, це явище відображає значний компроміс внутрішнього суверенітету та верховенства права з метою збереження основного ефекту стабільності.

Прецедентна практика фінансової кризи представлена на основі двох критеріїв.

Перший критерій є географічним і відображає судове ставлення до конкретних правових систем.

Другий стосується конкретних матеріальних питань, які домінували в прецедентному праві на конкретній географічній території, таких як інституційна розбудова (в ЄС), зменшення соціального стану як забезпечення фінансової допомоги до створення механізмів Союзу (в Угорщині, Латвії та Румунія), скорочення зарплат і пенсій в результаті фінансової допомоги (у Греції та Португалії), скорочення державних